

FOA-opsamling på kommunernes tidsplaner og processer for arbejdet med Budget 2015 – en stikprøve

Kort om stikprøven:

FOA har i perioden den 7.-15. april 2014 undersøgt 15 kommuners tidsplaner og nærlæst referater fra økonomiudvalg- og byrådsmøder i disse kommuner. De 15 kommuner er udvalgt med henblik på at inddrage både større og mindre kommuner, og at få så stor geografisk spredning som muligt (3 kommuner fra hver af de fem regioner er repræsenteret i stikprøven).

De 15 kommuner er (i alfabetisk rækkefølge): Albertslund, Assens, Frederikshavn, Guldborgsund, Haderslev, Halsnæs, Hedensted, Holstebro, Køge, Lyngby-Taarbæk, Mariagerfjord, Morsø, Ringkøbing-Skjern, Slagelse og Vejen.

Hvad kan I bruge dette notat til? Søg info og indflydelse nu!

Notatet giver inblick i, hvordan budgetprocessen ser ud i langt de fleste kommuner. Her er en vigtig konklusion, at der de fleste steder frem til juni måned kan stilles forslag og ændringer til budgettet. Det er altså nu, FOA på forskellige niveauer, både formelt og uformelt, skal være med til at præge beslutningerne om hvordan rammereduktioner og/eller effektiviseringsforslag skal se ud. Man kan i bilag 1 få en fornemmelse af, hvornår FOA hhv i MED-organisationen, lokalt som tillidsrepræsentanter og som afdelinger bør søge indflydelse på budgetdrøftelserne.

Derudover er den vigtigste konklusion på stikprøven, at Økonomiudvalgene i 12 ud af de 15 undersøgte kommuner allerede i februar eller marts har lagt rammerne for næste års budget med udgangspunkt i konkrete rammebesparelser eller specifikke omprioriteringsbeløb.

I 12 af de 15 kommuner har ØU meldt rammereduktioner ud, drøftet bufferbeløb eller sat procentsatser eller beløb på, hvor store "effektiviseringer" hvert fagudvalg skal finde i budget 2015. I Vejen kommune skal fagudvalgene fx finde råderum for min. 20 mio.kr., og i Ringkøbing-Skjern skal der laves et besparelseskatalog på 150 mio. kr. grundet en ny målsætning for kommunens kassebeholdning (se bilag 2).

Vi vil opfordre jer til at I – hvis I ikke allerede er godt i gang – hurtigst muligt skaffer jer overblik over de besparelsesrammer, netop jeres kommuner arbejder ud fra, og hvilke konkrete besparelser og effektiviseringer, fagudvalgene arbejder med. Samt at I bruger konklusionerne nedenfor til et generelt "eftersyn" af, hvorvidt I på de forskellige niveauer er klar til indflydelse i de afgørende tidsperioder.

I må som altid meget gerne kontakte os i nulvækstteamet (se kontaktinfo nederst i notatet), hvis I gerne vil have hjælp eller sparring fra os.

Overordnet tegner følgende billede sig:

- **Tidlig politisk stillingtagen til budgettets rammer:** Der er i 12 ud af de 15 kommuner, som FOA har kigget nærmere på, allerede i februar, marts eller april måned taget politisk stilling til budgettets overordnede rammer. Økonomiudvalget eller Byrådet har her drøftet og sat beløb på enten rammereduktioner der skal findes på tværs af udvalgene eller særlige omprioriterings/effektiviseringspuljer, som hvert område skal bidrage til at effektuere. I Hedensted kommune har PKØ, hvad der svarer til Økonomiudvalget, f.eks. allerede den 17. februar præsenteret et oplæg til, hvordan næste års budgetreduktion på 65 mio.kr. kan findes. I Guldborgsund er alle fagudvalg den 3. marts blevet bedt om at udarbejde forslag til "politisk budgetprioritering" på i alt

70 mio.kr. for 2015. Og i Mariagerfjord kommune vurderer Økonomiudvalget allerede i april måned, hvor stor en buffer der skal være i budget 2015-2018. Se *bilag 1 og 2*.

- **Budgetseminarerne ligger først i maj/juni og august:** I enkelte kommuner (Albertslund, Ringkøbing-Skjern, Holstebro og Mariagerfjord) har kommunalbestyrelsen allerede i februar (Albertslund), marts (Ringkøbing-Skjern og Holstebro) og april måned (Mariagerfjord) afholdt de første budgetseminarer. Men det generelle billede er, at Byrådet, Direktionen, eller kommunalbestyrelserne først i maj, juni eller august måned holder budgetseminarer. Se *bilag 1*.
- **Fagudvalgene er på banen fra februar og ultimo maj eller primo juni skal omstillingskatalog/besparelsesforslag afleveres:** Fagudvalgene skal løbende drøfte og komme med prioriterings- og effektiviseringsforslag fra februar til maj/start juni. I juni behandler de fleste kommuners fagudvalg både egne budgetforslag og de andre områders forslag til reduktioner, omstillinger og anlægsønsker. Se *bilag 1*.
- **HovedMED inddrages i februar, og holder møder med det politiske niveau i maj-juni:** Overordnet bliver Hoved-MED i mange kommuner allerede i februar eller marts måned orienteret om budgetproceduren for budget 2015. "Dialogmøder", "budgetmøder" eller "orienteringsmøder" mellem Økonomiudvalget og HovedMED finder i de fleste kommuner sted i maj eller juni måned. Enkelte steder er HovedMED på banen allerede igen i april (Frederikshavn og Køge), hvor rammerne for budgettet gennemgås. I Ringkøbing-Skjern kommune mødes Økonomiudvalget først med HovedMED den 19. august for at drøfte budgetsituationen, og i Hedensted først den 27. august. Se *bilag 1*.
- **Generelt er der frist i juni for at indsende besparelsesforslag:** Generelt har Økonomiudvalgene sat fristen for, hvornår udvalgene kan komme med besparelsesforslag, til begyndelsen af juni. Herefter kan nye forslag altså sjældent komme med i beslutningsoplægget. Enkelte kommuner (Holstebro, Haderslev og Lyngby-Taarbæk kommuner) har dog udvidet fristen, således at der helt frem til hhv. den 4. september (Holstebro), 22. september (Lyngby-Taarbæk) og den 25. september (Haderslev) kan indsendes ændringsforslag til budget 2015 og overslagsår. Se *bilag 1*.
- **1. og 2. behandling ligger tæt på forligsdatoen:** I slutningen af august foretager enkelte kommuners Økonomiudvalg 1. behandlingen af budgetforslaget (bl.a. i Køge). Overordnet begynder de fleste kommuners økonomiudvalg dog først i september med 1. og 2. behandling af budgetforslaget, før det overdrages til Byrådets endelige 1. og 2. behandlinger. I langt de fleste kommuner finder Byrådets (eller Kommunalbestyrelsens) behandlinger sted i september (1. behandling) og primo oktober (2. behandling) – altså tæt på forligsdatoen, den 15. oktober, hvor alle kommunale budgetforlig skal være indgået. Se *bilag 1*.

Kommunale råderum, effektiviseringsmål og udbud (opsummering på bilag 2):

Nedenstående eksempler er ikke enestående. Derfor vil vi opfordre jer til, at I kigger Økonomiudvalgenes referater fra januar til april igennem i jeres egne kommuner, hvis de ikke fremgår af eksemplerne herunder. I referaterne kan man, som nedenstående gerne skulle vise, nemlig finde vigtig information allerede nu om de (snævre) rammer kommunen har at lægge budget 2015 inden for.

- **Assens:** Der skal "udarbejdes råderumskatalog (ud af serviceudgifterne) på 25 mio.kr." Det fremgår ikke klart, hvorvidt de 25 mio.kr. også fordeles over overslagsårene, eller om det er hvert år, der skal skabes dette råderum. Det bør FOA lokalt spørge ind til.

- **Frederikshavn:** I årene 2015-2018 skal der "findes rammereduktioner for 100 mio. kr. i forhold til det nuværende niveau. Reduktionerne gennemføres med udgangspunkt i driftsområdernes serviceniveau og deres produktivitet". Man kan altså komme ud for, at områder med et højt serviceniveau skal finde besparelser ved at acceptere et lavere serviceniveau eller løbere stærkere; altså producere 'mere' for de samme eller færre penge. Forvaltningen vil her sammenligne Frederikshavn med andre, "sammenlignelige" kommuner for at vurdere dette.
- **Guldborgsund:** Økonomiudvalget har i marts måned bedt alle fagudvalg om "at udarbejde forslag til politisk budgetprioritering på i alt 70 mio.kr. for 2015". Men derudover forslår man at finde min. 50 mio.kr. ved hjælp af rammebesparelser, reserveret til "imødegåelse af udfordringer på kommunens serviceområder samt neutralisering af forventet træk på kommunens kassebeholdning". I bilaget til punktet kan man finde oplæg til, hvordan hvert politikområde skal finde de i alt 50 mio.kr.
- **Haderslev:** Sundheds- og Forebyggelsesudvalget planlægger en inspirationstur til KL med "emner som er relevante for kommunen, herunder OPP, erfaringer med udbud på ældre-, sundheds- og socialområdet samt udbredelse af velfærdsteknologi". Om det konkret betyder forslag om udbud i fremtiden, er ikke sikkert – men det er vigtigt at følge med i og være opmærksom på allerede nu, at det kan komme på FOAs områder.
- **Hedensted:** I februar har udvalget for Politisk Koordination og Økonomi drøftet principper for en forestående budgetreduktion i 2015. Driftsudgifterne skal "reduceres med 65 mio.kr. fra 2015 og frem", og der skal findes "bidrag til geninvesteringspuljen" på 17,5 mio.kr. I bilag 2 under fanen "andet" er der link til, hvordan disse bidrag fordeler sig på hvert udvalg.
- **Holstebro:** Den 12. marts har Økonomiudvalget behandlet punktet "Plan og Budgetgrundlag 2015-2018". Her refereres til et notat om forudsætningerne for budget 2015, der skulle være sendt til Byrådet i uge 10. Men dette notat fremgår hverken som bilag til ØU's møder eller til Byrådets (foreløbigt) 3 afholdte møder i 2014. Hvis budgetgrundlaget ikke allerede er kendt af FOAs H-MED-repræsentanter, kan det være relevant at kontakte kommunens økonomiforvaltning og bede om at få bilaget tilsendt.
- **Køge:** Der skal indarbejdes besparelsesforslag for 65 mio.kr. i budget 2015. Dette skyldes en omprioritering svarende til 2,7% af serviceudgifterne. Konkret betyder denne omprioritering, at Social- og Sundhedsudvalget skal finde besparelser for 13,2 mio.kr. i 2015 og overslagsårene. Børneudvalget skal finde 7,6 mio.kr. Erhvervs- og Arbejdsmarkedsudvalget skal finde den største besparelse på i alt 17 mio.kr. hvert år.
- **Lyngby-Taarbæk:** I indeværende valgperiode er der aftalt årlige effektiviseringer på 1% hvert år. Til gengæld er der givet politisk håndslag på, at man ikke vil forsøge udbud eller udlicitering i samme periode.
- **Mariagerfjord:** I februar meldte Økonomiudvalget de foreløbige drifts- og anlægsrammer ud. Her arbejder man bl.a. med en budgetbuffer på 15 mio.kr. årligt. Det er derudover tidligere besluttet, at kommunens likviditet skal forbedres. Udvalgene anmodes derfor om "at skabe råderum inden for rammerne, således at Byrådets mål for likviditeten opfyldes på 100 mio.kr."
- **Morsø:** For at få et "budgetoplæg med balance", skal man i Morsø finde 73,5 mio.kr. til budget 2015. Der er nemlig underskud eller "et balanceproblem" i kommunens kasse, som bl.a. skyldes et faldende befolkningstal og færre skatteindtægter.
- **Ringkøbing-Skjern:** En ny målsætning for kommunens kassebeholdning (øges fra 100 mio.kr. til 150 mio.kr.) og en forhøjelse af rammen til "vækst og udvikling" på 40 mio.kr. pr. år betyder reduktion af nettodriftsudgifterne. Der skal således udarbejdes et besparelseskatalog på 150 mio.kr. årligt.

- **Slagelse:** Den 22. april i år har Økonomiudvalget behandlet sagen "Konkurrenceudsættelses-katalog". ØU har drøftet "hvordan konkurrenceudsættelse kan indgå som effektiviseringsmulighed til budget 2015". Referatet af dette møde vil forhåbentlig kunne give indsigt i, hvorvidt der er besluttet at gå videre med konkrete udbud. Det er vigtigt, at følge kommunens udmeldinger og beslutninger om konkurrenceudsættelse tæt den kommende tid.
- **Vejen:** Den 1. april i år har Økonomiudvalget drøftet budget 2015-2018. Det er besluttet, at der årligt skal findes et råderum på 30 mio.kr., hvoraf de 17 mio.kr. skal findes "via effektiviseringer" på tværs. Ud af de 30 mio.kr. er yderligere specifiseret, at min. 20 mio.kr. skal findes inden for de enkelte udvalg/fagområder. Alt tyder derfor på, at hvert fagudvalg skal finde effektiviseringer for flere millioner kroner.

Bilag 1.

De 15 kommuners tidsplaner for budgetprocessen 2015-2018

Kommune	Budgetseminar og indledende drøftelser	1. og 2. behandling af budget 2015-2018	Særlige frister eller pejlemærker	Tidsplanen, kilde
Albertslund	01. feb: KB 1. budgetseminar. 20.-21.juni: KM Budgetseminar 2. Den 2. sept: KM budgetseminar 3.	9. sept: KB 1. behandling. Den 7. okt: KB 2. behandling		http://albertslund.instant.caesio.net/Oekonomiudvalget/04-02-2014%20Referat%20af%20Referat.aspx#37
Assens	April og juni: Fagudvalgene udpeger sericemål og forslag til råderumsblokke til politisk prioritering på august-seminaret. Juni: 1. budgetseminar. Den 21. og 22. august: 2. budgetseminar	September: 1. behandling. Okt: 2. behandling		http://polweb.assens.dk/ope/n/Økonomiudvalget%20(Åben)/2014/20-01-2014%20(Bilag%2002.01%20Beskrivelse%20af%20budgetproces%202014%20vedrørende%20budget%202....pdf
Frederikshavn	12. feb: Økonomiudvalget godkender budgetproces 2015-2018. 14. feb: Hoved-MED afholder dialogmøde om budgettet. 19. marts: ØU godkender budgetrammer. 28. marts: Budgetoplæg, rammer for drift og anlæg samt budgetvejledning udsendes. Marts: Udvalegne behandler tidsplan og budgetproces. April: HOVED-MED holder møde med den kommunale chefgruppe om kommunernes udfordringer, fag og fællesMED deltager. Den 20. maj: Direktionen holder budgetseminar. Juni: Fagudvalgene behandler egne budgetforslag samt oplæg til reduktioner og omstillinge. Den 25. juni: Byrådet budgettemamøde. Den 13. aug: ØU behandler det tekniske budgetforslag og fremsender til drøftelse i HovedMED og udvalgene. Den 18.-21. aug: Udvalegne drøfter ØUs fremsendte budgetforslag.	10. sept: ØU 1. behandling af budgetforslag, 17. sept: BR 1. behandling, 30. sept: ØU 2. behandling, 8. okt: BR 2. behandling.	14.februar-27. juni: Denne periode producerer fælles- og fagcentre i samarbejde med Økonomicentret et budgetforslag inden for den udmeldte ramme. Der udarbejdes beskrivelse af reduktions- og omstillingsbeløb - MEDudvalg inddrages. Den 18. juni: ØU behandler reduktions- og omstillingsbeskrivelser, og afholder møde med HovedMED. Den 24. juli: Sidste frist for udvalgene for aflevering af kortfattet sammendrag af udvalgets område til budgetforslaget. Den 9. okt: Orientering af ledergruppen, tillidsrepræsentanter, HovedMED mfl. om budgetvedtagelsen.	http://frederikshavn.dk/meetings/Økonomiudvalget%20(Åben)/2014/12-02-2014/Referat%20(Åben)/ØU-12-02-2014%20-%2000%20Referat%20med%20bilag.pdf

Kommune	Budgetseminar og indledende drøftelser	1. og 2. behandling af budget 2015-2018	Særlige frister eller pejlemærker	Tidsplanen, kilde
Guldborgsund	<p>3. marts: Vedtagelse af budgetstrategi og fastlæggelse af økonomiske "prioriteringsrum" og rammebetingelser. Løbende, Februar-Maj: Fagudvalgenes prioritering af effektiviseringer og reduktionsforslag. Medio maj: Budgetmøder i fagudvalgene (12., 19., og 21. maj). Uge 22 (sidste uge i maj): Orienteringsmøder for alle medlemmer af et MED-udvalg. Den 2. juni: Frist for at indsende besparelsestiltag for 2015 til ØU. Juni-august: Opsamling af byrådets og fagudvalgenes behandling af besparelseskataloger og fortsat udarbejdelse af basisbudget. Den 11. august: ØU møde med Hovedudvalget. Den 26. august: Byrådets budgetseminar.</p>	<p>1. sept: ØU 1. behandling af budgettet. 11. sept: BR 1. behandling af budgettet. 29. sept: ØU 2. behandling. 9. okt: BR 2. behandling.</p>		http://www.guldborgsund.dk/eDagsorden/committee_77/agenda_77066/documents/2092417e7.pdf
Haderslev	<p>24. april: Budgetseminar, hvor Direktionen præsenterer handlekatalog på effektiviseringsprojekter. 19. maj: ØU udmelder rammer på drift til budgetlægningen for 2015-2018. Ultimo maj: Fagudvalg afleverer beskrivelser til investeringsoversigten for 2015-2018. Den 16. juni: ØU fastlægger investeringer for 2015-2018, er grundlag for videre budgetarbejde i august. 24. juni: Fagudvalg afleverer budgetforslag på driften for 2015-2018 til ØU. Den 11. august: Fagudvalg præsenterer forslag til driftsbudget for ØU. Den 19.-20. august: Budgetseminar 1. Den 26. august: Evt. budgetseminar 2. Den 1. sept: ØU fremsætter forslag til budget 2015 + overslagsårene. Den 25. sept: Sidste frist for ændringsforslag til budget 2015-2018.</p>	<p>16. sept: BR 1. behandling. Den 7. okt: BR 2. behandling</p>		http://polweb.haderslev.dk/howFile.aspx?docSysId=27994&file=7116_3925072&fusionid=3925068&web=2#6
Halsnæs	<p>28. marts: Budgetkonference, drøftet bl.a. effektiviseringer og økonomisk råderum. Marts-maj: Fagudvalgenes dialogmøder med interessentgrupper. April-maj: Budgetdrøftelser i fagudvalg. Maj: Dialogmøde ml. ØU, H-Med og Lederforum. Den 1.-2. september: Budgetseminar</p>	<p>12. sept + 18. sept: 1. behandling. Den 3. + 9. oktober: 2. behandling</p>		http://www.halsnaes.dk/Politik/Dagsordner%20og%20referater/edcd0006-d1dd-4042-a053-07fdd430275a/2AF73E46-14A0-42A6-B2D2-E545FCD995B5.aspx#section7

Kommune	Budgetseminar og indledende drøftelser	1. og 2. behandling af budget 2015-2018	Særlige frister eller pejlemærker	Tidsplanen, kilde
Hedensted	<p>17. feb: PKØ (svarer til ØU) præsenterer oplæg til hvor budgereduktionen på 65. mio.kr. kan findes, til drøftelse og dermed først skitse for budget 2015. Denne ramme skal "kernegrupperne" arbejde indenfor frem til efteråret. Den 19. feb: Chefer præsenterer deres indgang til kerneopgaver på deres område; hvor kan der prioriteres. Den 26. feb: Første møde i kernegrupperne. Den 5. marts: LEDER/TR møde om "bæredygtig velfærd" og kernegruppernes arbejde. Den 26. marts: Andet møde i kernegrupperne om budget 2015. Den 3.-4. april: Lederinternat, skal give input til kernegruppernes konkrete arbejde. Den 30. april: Tredje møde i kernegrupperne. Den 28. maj: Kernegrupperne præsenterer oplæg for Byrådet på temamøde. Den 2. juni: Fælles ledermøde med orientering omkring kernegruppernes arbejde samt status på budgetlægningen. Den 2.-3. juni: Byrådet holder møde om fremtidig organisering, budget m.m. Den 27. august: HU-møde, her orientering om efterårets proces.</p>	<p><i>OBS! I materialet, der indtil videre er offentliggjort, er kun tidsplanen for 1. halvår opstået. Alle aktiviteter efter 27. august var således ikke tilgængelige i FOAs research-periode.</i></p>		http://www.hedensted.dk/lib/file.aspx?fileID=110651
Holstebro	<p>Byrådsseminar 13.-14. marts: Drøfter plan og budgetgrundlaget samt anlægsrammens størrelse - direktionen udarbejder herefter, på baggrund af seminaret, forslag til foreløbige drifts- og anlægsrammer for budget 2015-2018. Den 9. april: ØU godkender direktionens forslag til drift og anlægsrammer. Senest 2. juni: Fagudvalgene indsender budgetbidrag i form af budgettal, herunder forslag til budgetændringer, udvidelser, reduktioner, nye/ændrede anlægsprojekter. Den 25.-26. aug: Byrådet afholder 2. budgetseminar. Senest den 4. sept: Fagudvalgene indsender budgetbidrag i form af budgetbemærkninger til Budget og Regnskab, så materialet kan indgå i Byrådets 1. behandling af budgettet (sker 16. sept).</p>	<p>16. sept: BR 1. behandling af budgettet. Den 7. okt: BR 2. behandling af budgettet.</p>	<p>Høringssvar skal være afgivet og sendt til Budget og Regnskab senest 5. sept kl. 09.00 (udsendes i forlængelse af Byrådets budgetseminar 27. aug).</p>	http://www.holstebro.dk/File/s/nofollow/OK/2013/131211/_Referat/17%20referat%20den%2011.%20december%202013%20-%20%20konomiudvalget/1%20-%20Budgetvejledning%202015.DOC

Kommune	Budgetseminar og indledende drøftelser	1. og 2. behandling af budget 2015-2018	Særlige frister eller pejlemærker	Tidsplanen, kilde
Køge	<p>Marts: Fagudvalg drøfter input til omprioriteringskataloget. April og maj: Fagudvalg inviterer brugere og interesserter til dialogmøde, afholder møder med brugerbestyrelser, råd og nævn. 28. april: FTR og Hovedudvalgets medarbejderside mødes med Borgmesteren, Kommunaldirektøren og direktøren for Fælles- og Kulturforvaltningen kl. 9.00-10.30. Den 6.-20. maj: Fagudvalgene mødes med FMU'ernes B-side og drøfter udfordringer/handlemuligheder ift budget 2015, drøftelser sendes til ØU og BR. Den 10. juni: ØU drøfter og godkender omprioriteringskataloget. Den 18. juni: Omproriteringskataloget offentliggøres på Køge kommunes hjemmeside.</p>	<p>19. aug: ØU indstiller budget til 1. behandling hos BR - den 26. august 1. behandler BR indstillingen. 23. sept: ØU laver indstilling til BRs 2. behandling, og 30. sept 2. behandler BR budgettet.</p>	<p>22. aug: Deadline for høring og politiske spørgsmål der ønskes besvaret senest 29. aug. Den 2., 3. og 4. september: Borgmesteren inviterer alle politiske partier til forhandling om budgettet.</p>	http://www.koege.dk/byraad-udvalg/Dagsordener-og-referater-2014-17/Oekonomiudvalget/2014/20140204-090000.aspx
Lyngby-Taarbæk	<p>27. feb: ØU fastlægger endelig budgetproces for 2015-2018, samt rammereduktioner pr. aktivitetsområde. Marts: Fagudvalg og ØU drøfter idder til effektiviseringsforslag og omprioritering. April: ØU og fagudvalg drøfter forslag fra forvaltningen, bestiller evt. yderligere forslag. Ult. april/Maj: Forvaltningen gen.fører en bruger og borgerproces. Maj: Faguvalg og ØU godkender effektiviseringsforslag, svarende til det udmeldte reduktionsbeløb i 2015. Den 2. juni: ØU mødes med Hovedudvalget og effektiviserings og omproriteringsforslagene. Den 19. juni: ØU behandler fagudvalgenes godkendte forslag til effektiviseringer mhbp at de indarbejdes i budgetforslaget. Fra 20.juni-4. september: Høringsberettigede indgiver høring til budgetforslag 2015-2018. Den 20. aug: Kommunalbestyrelsen præsenterer budgetforslaget. Den 22. aug: Budgetforslaget offentliggøres.</p>	<p>8. sept: ØU 1. behandling af det adm. budgetforslag. 15. sept: Kommunalbestyrelsen 1. behandling af adm. Budgetforslag. Den 22. sept: Sidste frist for ændringsforslag fra de politiske partier. Den 29. sept og 6. okt: 2. behandling af budgetforslag (først ØU, så KB). Den 23. okt: ØU godkender proces for budgetudmøntningen.</p>		

Kommune	Budgetseminar og indledende drøftelser	1. og 2. behandling af budget 2015-2018	Særlige frister eller pejlemærker	Tidsplanen, kilde
Mariagerfjord	<p>2. april: ØU vurderer størrelse på buffer i budget 2015-2018, samt øvrige budgetforudsætninger for budget 2015-2018 på baggrund af regnskabserfaringer fra 2013 - derudover politisk prioritering af foreløbige drifts- og anlægsrammer på udvalgsområderne. Den 3. april-4. juni: Alle udvalg behandler foreløbige drifts- og anlægsrammer, evt. omprioritering eller reduktion inden for rammerne, og opstiller politiske mål. Den 10.-11. april: Byrådet budget- og strategiseminar. Den 26. juni: Byrådet Budget-temamøde. Den 6. aug: ØU fastsætter endelige rammer for drift og anlæg, råderumsskabelse. Den 7.-20. aug: Udvælg og MED-system indstiller budgetforslag til drift og anlæg inden for udmeldte rammer, prioritiserer politiske mål og budgettet sættes i høring. Den 28. aug: Byrådet prioriteringsseminar. Den 1.-10. sep: Udvælg behandler takster og budgetbemærkninger.</p>	<p>10. sept: ØU 1. behandling af budgetforslag, 13. sept: BR 1. behandling. Den 1. okt: ØU 2. behandler budgetforslag, 9. okt: BR 2. behandler og vedtager budgetforslaget. Den 10. okt: Stormøde, orientering til ledere og Hovedudvalg om det vedtagne budget.</p>	<p>Den 6. aug: Dialogmøde mellem ØU og Hovedudvalget. Den 25. aug: Høringsfrist i MED-systemet og andre høringsorganer.</p>	http://www.mariagerfjord.dk/sbsys/dag_ref/oko/Dokumenter%202014/140219/Bilag/Punkt_30_Bilag_1_Politisk_budgetvejledning_20152018.pdf
Morsø	<p>25. feb: HovedMED orienteres om budgetprocedurer mv. for 2015-2018 budgetoplægget. Marts-april: Direktionens oplæg til basisbudget for 2015-2018, og udvalgene formulerer forslag til udmøntning af reduktionsberedskab for 2015. Den 27. maj: KB temamøde om budgetopfølgning 2014, basisbudget 2015, anlæg, indsatsområder og serviceplan 2020. Den 2. juni: KB godkender administrative ændringer vedr. budget 2015-2018. Den 26. juni: Evt. temamøde (KB) om budgettet. Aug/Sept: Udvælgene behandler basisbudgettet, og fremsætter prioriteret rækkefølge til ønsker til anlæg og nye/ændrede aktivitetsforslag. Den 20. aug: ØU drøfter udvalgenes budgetoplæg. Den 4.-5. sept: KB budgetseminar, foretager prioriteringer mhb på at sammensætte budgetforslag for 2015-2018. Den 10. sept: ØU laver oplæg til KBs 1. behandling af budgettet.</p>	<p>15. sept: KB 1. behandling af budgetforslaget for 2015-2018. Den 1. okt: KB 2. behandling af evt. fremsatte ændringsforslag til et endeligt budgetforslag for 2015-2018, herunder også endelig godkendelse af aktivitetsændringer og flytninger mellem serviceområder.</p>	<p>28. aug: HovedMED orienteres om nettodriftsrammen. Den 26. sept kl. 08.00: Sidste frist for fremsendelse af eventuelle ændringsforslag til KBs førstebehandlede budgetforslag.</p>	ShowFile.asp?p=morsoe&ID=38694">http://polweb.nethotel.dk/Produkt/PolWeb/Sog>ShowFile.asp?p=morsoe&ID=38694

Kommune	Budgetseminar og indledende drøftelser	1. og 2. behandling af budget 2015-2018	Særlige frister eller pejlemærker	Tidsplanen, kilde
Ringkøbing-Skjern	<p>3. feb: Procedure for budget 2015 til orientering i HovedMED. Løbende i feb: Fagudvalgene drøfter budgetprocessen, herunder mødeaktivitet for FAG-MED. 13. Marts: Byrådet temamøde om besparelser i 2015. Den 7. april: Orientering til HovedMED om rammerne. Den 8. april: ØU (økonomi og erhvervsudvalget) godkender drifts- og anlægsrammer. Maj/juni: Fagudvalgene drøfter budgetoplægget inden for udvalgets område. 13. juni: Fagudvalgene afleverer budgetforslag på driften og evt forslag til nye tiltag og anlæg. 26. juni: ØU drøfter budgetsituationen på baggrund af fagudvalgenes forslag samt økonomiaftalen mellem KL og Regeringen. Den 7. august: Budgetseminarmappen udleveres til Byrådet, Direktionen, Fag- og stabschefer mv. samt til HovedMED. Den 19. aug: ØU mødes med HovedMED om budgetsituationen. Den 28.-29. aug: Budgetseminar. Den 29. aug: Orientering til HovedMED og fagchefer om budgetseminarets resultat. Den 1. sep: Høringsmateriale udsendes til MED-organisationen og andre høringsberettigede.</p>	<p>9. sept: ØU 1. behandling af budgettet, 16. sept: BR 1. behandling af budgettet. 30. sept: ØU 2. behandling, 7. okt: BR 2. behandling.</p>	<p>Den 7. april: HovedMED orienteres om rammerne for budget 2015. Den 7. aug: HovedMED modtager "budgetseminarmappen"/materiale. Den 22. sept: sidste frist for ændringsforslag til budgettet fra de politiske partier.</p>	http://domino.rksk.dk/internet/Agenda_internet.nsf/2f7193bc6130a4d4c12572c000324b24/57f0b63feceb2e03c1257c740036a51e/\$FILE/Budget%C3%A6gningsprocedure%202015%20-%202018%20-%20Opl%C3%A6g%20til%20%C3%98E.pdf
Slagelse	<p>17. feb: ØU godkender budgetprocessen og principper for budgetlægningen, og evt. rammer for råderum. April, uge 15: Fagudvalg drøfter budgetredegørelse og rammen for budget 2015-2018, råderum (metode og indsatser), samt nye drifts- og anlægsønsker til prioritering inden for rammen. 22.april: ØU drøfter budget 2015 og kommer med 1.budgetprøgnose, samt behandler Konkurrenceudsættelseskatalog. Den 19. maj: ØU temamøde, strategier vedr. udømtning af økonomisk politik. Juni, uge 23: Fagudvalg godkender forslag til råderum - anlæg - drift. Den 11. aug: ØU status vedr. budgetforslag, herunder materiale til budgetseminar og opfølgning vedr. finansiering. Den 26. aug og 29. aug: Byrådet 1. og 2. budgetseminar.</p>	<p>8. sept: ØU 1. behandling af budgetforslag, 15. sept: BR 1. behandling. 29. sept: ØU 2. behandling, 6. okt.: BR 2. behandling af budgettet.</p>	<p>Den 23. juni: Fagudvalg skal godkende forslag til råderum, anlægsønsker og driftsønsker. Den 14.-21. aug: Høring af budgetforslag i virksomheder og centre.</p>	ShowFile.asp?p=slagelse07&ID=66489">http://polweb.nethotel.dk/Produkt/PolWeb/Sog>ShowFile.asp?p=slagelse07&ID=66489
Vejen	<p>05. maj: Budgetseminar. April-primo juni: Politiske udvalg skal arbejde med nye initiativer til råderum i budget 2015. Primo august: BR afholder nyt budgetseminar.</p>	<p>1. behandling medio/ultimo august</p>		http://www.vejenkom.dk/~/media/Vejenkomm/Intern%20Service/Dagsordner%20Referater/2014/Byraad/Referat%20fra%20byrådsmøde%20den%2011-03-2014.ashx

Bilag 2.

Budgetbeslutninger: Vigtige opmærksomhedspunkter i 15 kommuner

Kommune	Mødedato og udvalg	Vigtige punkter	Temaer	Kilde
Albertslund	01.04.14, ØU	10 punkter om Skolereformen, bla. "Økonomiske konsekvenser af skolereformen" og "samarbejdet mellem skoler og klubber"	Folkeskolereformen	http://albertslund.instant.cohaesio.net/Oekonomiudvalget/01-04-2014%20Dagsorden.aspx
Assens	20.01.14, ØU	Beskrivelse af budgetprocessen - Ramme: Ønsker råderumskatalog udarbejdet på 25 mio.kr. (ud af serviceudgifterne) til arbejdet med budget 2015-2018.	Råderum på 25 mio.kr.	http://polweb.assens.dk/open/%C3%98konomiudvalget%20(%C3%98ben)/2014/20-01-2014/Referat%20(%C3%98ben)/%C3%98-20-01-2014%20-%20Bilag%2002.01%20Beskrivelse%20af%20budgetprocess%202014%20vedr%C3%B8rende%20budget%202....pdf
Frederikshavn	12.02.14, ØU	Pkt. 19. Tidsplan og budgetproces for budgetlægningen 2015-2018	Rammereduktioner for 100 mio. kr. ifht nuværende niveau, skal gennemføres i årene 2015-2018. Reduktionerne gennemføres m/ udgangspunkt i driftsområdernes serviceniveau og deres produktivitet. Områder med højt serviceniveau (ifht sammenlignelige kommuner) kan finde reduktioner ved at sænke serviceniveaet. Ligesom områder med lav produktivitet kan finde reduktioner - løse samme opgave for færre ressourcer - ved at hæve produktiviteten. Udgangspunkt for budgetlægningen 2015-2018 er, at det vedtagne budget for 2014 overholdes for samtlige bevilingsområder. Derfor er der behov for at få korrigert de enkelte områders driftsrammer, med den forholdsmaessige andel af nogle reduktioner, som er indregnet i det vedtagne budget for 2014 men midlertidigt placeret i centrale puljer.	http://frederikshavn.dk/møetings/%C3%98konomiudvalget%20(%C3%98ben)/2014/19-03-2014/Referat%20(%C3%98ben)/%C3%98-19-03-2014%20-%202000%20Referat%20med
Frederikshavn	19.03.14, ØU	Pkt. 15. Udmøntning af effektiviserings- og besparelsespuljer mellem udvalg (side 31).	Ændringer (besparelser) på drift - afbureakratisering og reduktionspuljer vedtaget for hvert udvalg. Børn og Unge skal fx reducere for 6,5 mio.kr. i 2014,	http://frederikshavn.dk/møetings/%C3%98konomiudvalget%20(%C3%98ben)/2014/19-03-2014/Referat%20(%C3%98ben)/%C3%98-19-03-2014%20-%202000%20Referat%20med

Kommune	Mødedato og udvalg	Vigtige punkter	Temaer	Kilde
Guldborgsund	06.01.14, ØU	Pkt. 6: Handlingsplan til nedbringelse af merforbrug på Børne- og Ungeområdet i 2014 og 2015	Sundhedsudvalget for 0,5 mio.kr., og Socialudvalget for 6,5 mio.kr.	Sundhedsudvalget for 0,5 mio.kr., og Socialudvalget for 6,5 mio.kr. %620bilag.pdf
Guldborgsund	03.03.14, ØU	Pkt. 46: Alle fagudvalg anmeldes om, at udarbejde forslag til politisk budgetprioritering på i alt 70 mio. kr. for 2015, og yderligere 1,5 % svarende til 55 mio. kr. hvert af årene 2016-2018. Derudover foreslås rammebesparelser for min. 50 mio.kr. reserveret til "imødegåelse af latente udfordringer på kommunens serviceområder samt neutralisering af forventet træk på kommunens kassebeholdning".	Rammebesparelse 50 mio. + yderligere budgetprioriteringer	http://www.guldborgsund.dk/da/Politik_og_fakta/Dagsorden_og_referater/Oekonomiudvalget/2014/06-januar.aspx#6 http://www.guldborgsund.dk/da/Politik_og_fakta/Dagsorden_og_referater/Oekonomiudvalget/2014/03-marts.aspx#46
Guldborgsund	03.03.14, ØU	Bilag til pkt. 46	Oplæg til fordeling af rammebesparelser (reduktioner på alle politikområder svarende til 50 mio.kr.)	http://www.guldborgsund.dk/eDagsorden/committee_77/agenda_77066/documents/22083114e5.pdf
Haderslev	11.04.14, Sundhed og Forebyggelse	Pkt. 2: Målsætninger for udvalgsperioden. Planlagt inspirationstur til KL med emner som er "relevante for Haderslev kommune" - herunder OPP, erfaringer med udbud på ældre, sundheds og socialområder samt udbredelse af velfærdsteknologi	OPP og Udbud, Velfærdsteknologi	http://polweb.haderslev.dk/showFile.aspx?docSysId=29277&file=7571_4014088&fusionid=4014087&web=2
Halsnæs	19.03.14, ØU	Pkt. 58: Økonomiske rammer for implementering af Folkeskolereformen	Folkeskolereformen	http://www.halsnaes.dk/Politik/Dagsordner%20og%20referater/edcd0006-d1dd-4042-a053-07fdd430275a/39BE7414-97B6-4F01-8B1F-F75B53FB3277.aspx
Halsnæs	19.03.14, ØU	Program for budgetkonferencen - arbejdet med ETABLERING AF RÅDERUM PÅ 3% i BUDGETTET og effektiviseringsforslag	Råderum på 3%; effektivisering	http://www.halsnaes.dk/Politik/Dagsordner%20og%20referater/edcd0006-d1dd-4042-a053-07fdd430275a/39BE7414-97B6-4F01-8B1F-F75B53FB3277.aspx#section50
Hedensted	17.02.14, Udvalget for Politisk Koordination og Økonomi	Pkt. 24. Drøftelse af principper for budgetreduktion 2015. Driftsudgifter skal reduceres - opgørelse af foreløbig budgetramme 2015	Driftsudgifter skal reduceres med 65 mio.kr. fra 2015 og frem. Der skal findes "bidrag til geninvesteringspuljen" på 17,5 mio.kr. SE BILAGS-LINK UNDER FANEN "ANDET" FOR AT FÅ DEN FORELØBIGE UDMØNTNING PÅ HVERT UDVALG.	http://www.hedensted.dk/page36491.aspx
Holstebro	12.03.14, ØU	Pkt. 18. Økonomiske konsekvenser af folkeskolereformen	Folkeskolereformen	http://www.holstebro.dk/Files/nofollow/OK/2014/120314/MedBilag/04%20-%20Referat%20den%2012_.

Kommune	Mødedato og udvalg	Vigtige punkter	Temaer	Kilde
Holstebro	12.03.14, ØU	Pkt. 3. Plan og Budgetgrundlag 2015-2018 - reference til et notat om budget 2015's forudsætninger, der er udsendt til Byrådets medlemmer i uge 10, men dette kan ikke findes som bilag til ØU's møder eller til Byrådets foreløbige 3 afholdte møder i 2014!	Budgetgrundlag 2015	%20marts%202014%20-%20Økonomiudvalget/Referat%20den%2012.%20marts%202014%20-%20Økonomiudvalget.htm#Punkt972 http://www.holstebro.dk/Files/nofollow/OK/2014/120314/MedBilag/04%20-%20Referat%20den%2012.%20marts%202014%20-%20Økonomiudvalget/Referat%20den%2012.%20marts%202014%20-%20Økonomiudvalget.htm#Punkt972
Køge	04.02.14, ØU	Pkt. 47: Budgetvejledning 2015-2018	Omprioritering svarende til 2,7% af serviceudgifterne (= besparelsesforslag for 65 mio.kr. skal indarbejdes i budget 2015)	http://www.koege.dk/byraad-udvalg/Dagsordener-og-referater-2014-17/Oekonomiudvalget/2014/20140204-090000.aspx http://www.lyngbytaarbæk.dk/social-og-sundhedsudvalget-den-19-februar-2014
Lyngby-Taarbæk	19.02.14, Social og Sundhedsudvalget	Pkt. 10. Overordnede rammer for budgetlægningen 2015-2018 (bilag 1)	1 pct effektiviseringer årligt de næste 4 år (indeværende valgperiode). Til gengæld er der givet håndslag på, at man ikke vil forsøge udbud eller udlicitering i samme periode.	http://www.lyngbytaarbæk.dk/social-og-sundhedsudvalget-den-19-februar-2014
Mariagerfjord	19.02.14, ØU	Pkt. 30. Politisk Budgetvejledning 2015	Overordnede rammer og principper for budgetlægningen	http://www.mariagerfjord.dk/sbsys/dag_ref/oko/Dokumenter%202014/140219//Bilag/Punkt_30_Bilag_1_Politisk_budgetvejledning_20152018.pdf
Mariagerfjord	02.04.14, ØU	Pkt. 87. Udmelding af foreløbige drifts og anlægsrammer.	Budgetbuffer 15 mio.kr. årligt, udmelding af driftsrammer for alle udvalg. "Udvalgene anmodes om at skabe råderum inden for rammerne, således at Byrådets mål for likviditeten opfyldes på 100 mio.kr." (beslutning).	http://www.mariagerfjord.dk/Politik%20og%20indflydelse/Dagsordner%20og%20referater.aspx?M=browse&GUID={B4F3A8DE-75DF-41AE-9051-F79BFDD4DCD9}&Y=2014
Morsø	26.03.14, ØU	Pkt. 53. Budget 2015	"Balanceproblem": Der skal findes 73,5 mio.kr. for at få et budgetoplæg med balance. En af de primære årsager til underskuddets størrelse er: Særtilskud budgetteret med 12 millioner kr. mod 19 millioner kr. i 2014. Faldende befolkningstal (20.994 i 2014 og 20.774 i 2015) med deraf følgende fald i generelle tilskud og skatteindtægter på 18,4 millioner kr. fra 2014 til 2015. Der mangler således	http://polweb.nethotel.dk/Produkt/PolWeb/default.asp?p=morsoe&page=document&docId=40381&item=40385

Kommune	Mødedato og udvalg	Vigtige punkter	Temaer	Kilde
			sammenlagt 25,4 millioner kr. på indtægtssiden i 2015 set i forhold til 2014. Samtidig med, at indtægterne falder, stiger udgifterne med en pris- og lønstigning på 24,8 millioner kr. Sammenlagt giver disse to faktorer alene en udfordring på 50,2 millioner kr.	
Morsø	26.03.14, ØU	Pkt. 52. Åbenhedsniveau i budget 2015	Åbne budgetprocesser. Morsø kommune har ifbm budgetproceduren for 2015-2018 besluttet, at der skal arbejdes med primært åbne dagsordener i budgetprocessen.	http://polweb.nethotel.dk/Produkt/PolWeb/default.asp?p=morsoe&page=documement&docId=40381&itemld=40383
Ringkøbing-Skjern	18.03.14, Byrådet (BR)	Pkt. 10. Tildelingsmodel til folkeskolerne, rapport fra arbejdsgruppe 1 om Økonomi	Folkeskolereformen, mulige konsekvenser for SFO	http://domino.rksk.dk/internet/Agenda_internet.nsf/f5b85552fee088b1c12572c000302ecc/44d4d8282ab9a07bc1257ca00038dfa9/\\$FILE/Rapport%20fra%20arbejdsgruppe%201%20-%20%C3%B8konomi.pdf
Ringkøbing-Skjern	03.02.14, ØU (legn. ØE; Økonomi og Erhvervsudva lget	Pkt. 1. Budgetlægningsprocedure 2015-2018, bilaget "budgetlægningsprocedure oplæg til	Besparelseskatalog på 150 mio. kr. årligt (svarer til ca. 5% af samtlige nettodriftsudgifter), se side 5. Ny målsætning for kommunens kassebeholdning, målet øges fra 100 mio.kr. til 150 mio.kr., samt en forhøjelse af rammen til vækst og udvikling på 40 mio.kr. pr. år. Fokus skal være rettet mod: "At skabe lige så mange serviceydelser af mindst lige så høj kvalitet under anvendelse af færre ressourcer".	http://domino.rksk.dk/internet/Agenda_internet.nsf/2f7193bc6130a4d4c12572c000324b24/57f0b63feceb2e03c1257c740036a51e/\\$FILE/Budget%C3%A6gning sprocedure%202015%20-%202018%20-%20Opl%C3%A6g%20til%20%C3%98E.pdf
Slagelse	22.04.14, ØU	Pkt. 7. Konkurrenceudsættelse, katalog	Konkurrenceudsættelse	http://polweb.nethotel.dk/Produkt/PolWeb/default.asp?p=slagelse07&page=documement&docId=69433&itemld=69446
Vejen	28.01.14, ØU	Pkt. 37	Frivillighedsstrategi 2014	http://www.vejenkom.dk/~media/Vejenkom/Intern%20Service/Dagsordner%20Referater/2014/Oekonomiudvalg/Referat%20af%20Økonomiudvalgsmødet%2028-01-2014.ashx
Vejen	01.04.14, ØU	Pkt. 121 Drøftelse af budget 2015-2018. Min. 10 mio. af råderummet skal etableres via tværgående indsatser.	Råderum på 30 mio.kr. årligt, 17 mio. af råderummet skal findes via	http://www.vejenkom.dk/~media/Vejenkom/Intern%20Service/Dagsordner%20Referater/2014/Oekonomiudvalg/Referat%20af%20Økonomiudvalgsmødet%2028-01-2014.ashx

Kommune	Mødedato og udvalg	Vigtige punkter	Temaer	Kilde
		Min. 20 mio.kr. skal findes inden for de enkelte udvalg/fagområder.	effektiviseringer	Referater/2014/Oekonomiudvalg/Referat%20af%20Økonomiudvalgsmødet%2001-04-2014.ashx

Yderligere budgetbeslutninger: Økonomiske konsekvenser af skolereformen, også på FOAs områder

- *Albertslund kommune*, Økonomiudvalgets møde 01.04.14: Her er behandlet 10 punkter om Skolereformen, bla. "Økonomiske konsekvenser af skolereformen" og "samarbejdet mellem skoler og klubber". Kilde:
<http://albertslund.instant.cohaesio.net/Oekonomiudvalget/01-04-2014%20Dagsorden.aspx>
- *Guldborgsund kommune*, Økonomiudvalgets møde 06.01.14, Pkt. 6: Her er behandlet en handlingsplan til nedbringelse af mærforbrug på Børne- og Ungeområdet i 2014 og 2015, bl.a. som følge af implementering af skolereformen. Kilde:
http://www.guldborgsund.dk/da/Politik_og_fakta/Dagsorden_og_referater/Oekonomiudvalget/2014/06-januar.aspx#6
- *Halsnæs kommune*, Økonomiudvalgets møde 19.03.14, Pkt. 58: Her er behandlet de økonomiske rammer for implementering af Folkeskolereformen. Kilde:
<http://www.halsnaes.dk/Politik/Dagsordner%20og%20referater/edcd0006-d1dd-4042-a053-07fdd430275a/39BE7414-97B6-4F01-8B1F-F75B53FB3277.aspx>
- *Holstebro kommune*, Økonomiudvalgets møde 12.03.14, Pkt. 18: Her er behandlet de økonomiske konsekvenser af folkeskolereformen. Kilde:
<http://www.holstebro.dk/Files/nofollow/OK/2014/120314/MedBilag/04%20-%20Referat%20den%2012.%20marts%202014%20-%20Økonomiudvalget/Referat%20den%2012.%20marts%202014%20-%20Økonomiudvalget.htm#Punkt972>
- *Ringkøbing-Skjern kommune*, Byrådets møde 18.03.14, Pkt. 10: Her er behandlet "Tildelingsmodel til folkeskolerne, rapport fra arbejdsgruppe 1 om Økonomi". Her beskrives bl.a. de mulige konsekvenser, Folkeskolereformen vil få på SFO-området. Kilde:
[http://domino.rksk.dk/internet/Agenda_internet.nsf/f5b85552fee088b1c12572c000302ecc/44d4d8282ab9a07bc1257ca00038dfa9/\\$FILE/Rapport%20fra%20arbejdsgruppe%201%20-%20%C3%B8konomi.pdf](http://domino.rksk.dk/internet/Agenda_internet.nsf/f5b85552fee088b1c12572c000302ecc/44d4d8282ab9a07bc1257ca00038dfa9/$FILE/Rapport%20fra%20arbejdsgruppe%201%20-%20%C3%B8konomi.pdf)

Kontakt vedrørende dette notat:

- Anne-Mette Steinmeier, FOA Kampagne og Analyse.
T: 20443908, email: amst@foa.dk
- Kasper Manniche, FOA Kampagne og Analyse
T: 51244083, email: kman@foa.dk